EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.9.2024.
COM(2024) 406 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Pirmais ziņojums par to, kā tiek īstenoti Ziemeļjūras un rietumu ūdeņu daudzgadu plāni par zvejniecībām, kas izmanto šo ūdeņu krājumus, un par to, kā deleģētas pilnvaras, kuras Komisijai piešķirtas ar minētajiem daudzgadu plāniem un ar Dziļjūras piekļuves regulu

{SWD(2024) 218 final}

Satura rādītājs

1 Kopsavilkums 2

2 Ievads 3

3 Norises attiecīgajās jomās 4

3.1 Zvejas iespējas, kas noteiktas kopš 2019. un 2020. gada 5

3.1.1 Ierobežojumi 12

3.2 Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu krājumi, ko jauktu sugu zvejniecībās pārvalda kopīgi ar piekrastes valstīm, konkrēti ar Apvienoto Karalisti un Norvēģiju 13

3.3 Ar jauktu sugu zvejniecībām saistītā faktiskā situācija Ziemeļjūrā un rietumu ūdeņos 14

3.3.1 Kategats 15

3.3.2 Piemēri Ķeltu jūrā 15

3.4 Tiesas spriedums lietā C-330/22 17

4 Ekosistēmiska pieeja 17

5 Izkraušanas pienākums 18

6 Reģionālā sadarbība 18

7 Sociālekonomiskās norises 19

7.1 Ziemeļjūra 19

7.2 Ziemeļrietumu ūdeņi (ZRŪ) 19

7.3 Dienvidrietumu ūdeņi (DRŪ) 20

8 Ar Ziemeļjūras *MAP*, rietumu ūdeņu *MAP* un Dziļūdens piekļuves regulu Komisijai piešķirto pilnvaru deleģēšana 20

9 Glosārijs 21

1 KOPSAVILKUMS

Ziemeļjūras un rietumu ūdeņu daudzgadu plānu (*multiannual plans — MAP*) īstenošana ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/973 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/472[1] ir veicinājusi zvejas noslodzes mazināšanos.

Daudzgadu plāni ir **noderīgs instruments kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) īstenošanā**[2], jo īpaši zvejas iespēju noteikšanā. Tajos ir izklāstīti noteikumi par zvejniecību pārvaldīšanu reģionāli pielāgotā veidā. Tādu zivju krājumu gadījumā, kuriem ir ar datiem bagāts (vai maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma jeb *MSY*) novērtējums, daudzgadu plāni ļauj kopējo pieļaujamo nozveju (KPN) noteikšanā izmantot augšējos limitus, tā nodrošinot **elastīgumu, kura rezultāts ir veselīgāki zivju krājumi**. Krājumiem, kuros zivju ir tik maz, ka tie ir mazāki par bīstamo minimālo apjomu, daudzgadu plāni rada **drošības tīklu**.

Komisija uzskata, ka daži **Padomes lēmumi par krājumiem, attiecībā uz kuriem Padomei bija jāsamazina KPN un jāveic papildu korektīvie pasākumi**, kļuva iespējami tāpēc, ka ar daudzgadu plāniem ieviestā sistēma **apvieno drošības tīklu un elastīgumu**. Ja nebūtu *MAP*, Padomei, iespējams, būtu bijis grūti vienoties par korektīviem pasākumiem, kas vajadzīgi, lai palīdzētu novājinātajiem krājumiem atjaunoties, un noteiktās KPN, visticamāk, būtu lielākas. Daudzgadu plāni ir nodrošinājuši, ka patlaban vai nu visas zvejniecības tiek pārvaldītas atbilstīgi *MSY*, vai arī tiek veikti korektīvi pasākumi, lai tās atkal ievērotu *MSY*. Veselīgāki krājumi ir vienīgais veids, kādā panākt zvejniecības un tās palīgnozaru ilgtermiņa rentabilitāti. Noteiktos apstākļos ļaujot izmantot F_{MSY} augšējo diapazonu, daudzgadu plāni turklāt nodrošinājuši krājumu veselīgumam labvēlīgu elastību.

Komisija secina, ka **daudzgadu plāni ir stabils ilgtermiņa instruments KZP īstenošanai** Ziemeļjūrā un rietumu ūdeņos, jo tie sniedz **lielāku noteiktību attiecībā uz KPN noteikšanu**, nodrošina **korektīvo pasākumu pieņemšanu attiecībā uz noslogotiem krājumiem** (arī zvejas aizlieguma gadījumā), padara **KPN noteikšanas procesu pārredzamāku** ieinteresētajām personām un ES dalībvalstīm un **dod iespēju zvejniecības nozarei labāk plānot zvejniecību darbu**.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/973 (2018. gada 4. jūlijs), ar kuru izveido daudzgadu plānu bentiskajiem krājumiem Ziemeļjūrā un zvejniecībām, kas minētos krājumus izmanto, un sīkāk nosaka kārtību, kā īstenot izkraušanas pienākumu Ziemeļjūrā, un ar kuru atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 676/2007 un (EK) Nr. 1342/2008 (OV L 179, 16.7.2018., 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/472 (2019. gada 19. marts), ar ko izveido daudzgadu plānu krājumiem, kurus zvejo rietumu ūdeņos un blakusesošajos ūdeņos, un zvejniecībām, kuras šos krājumus izmanto, un ar ko groza Regulas (ES) 2016/1139 un (ES) 2018/973 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007 un (EK) Nr. 1300/2008 (OV L 83, 25.3.2019., 1. lpp.).

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 (2013. gada 11. decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

2 IEVADS

Daudzgadu plānus attiecībā uz demersālajiem krājumiem Ziemeļjūrā ("Ziemeļjūras *MAP*")[3] un demersālajiem un dziļūdens krājumiem rietumu ūdeņos ("rietumu ūdeņu *MAP*")[4] Eiropas Parlaments un Padome pieņēma attiecīgi 2018. un 2019. gadā. Šajā ziņojumā sniegts pirmais pārskats par panākto progresu attiecībā uz *MAP* krājumiem un zvejniecībām, kas šos krājumus izmanto. Šis ziņojums aptver arī pienākumu ziņot par to pilnvaru izmantošanu, kas Komisijai deleģētas ar Ziemeļjūras *MAP* 16. pantu, rietumu ūdeņu *MAP* 18. pantu un Dziļūdens piekļuves regulas[5] 17. pantu.

Daudzgadu plānu vispārējais mērķis ir palīdzēt sasniegt kopējā zivsaimniecības politikā (KZP) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1380/2013 ("KZP pamatregula")[6] noteiktos mērķus un jo īpaši uzlabot zvejnieku ekonomisko bāzi, lai tādējādi palielinātu viņu ienākumus un sekmētu viņu uzņēmumu darbību. Daudzgadu plāni palīdz nodrošināt, ka zvejošana var turpināties un zivju krājumu apjoms saglabājas lielāks par tādu, kāds spēj nodrošināt maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu (*MSY*). Samazinot nevēlamas nozvejas un ļaujot zvejniecību pārvaldībā īstenot ekosistēmisku pieeju, daudzgadu plāni turklāt palīdz izskaust izmetumus. Daudzgadu plānu aptvertās sugas ir melnā mataste, apaļdeguna garaste, labraks, menca, megrimi, makšķerniekzivis, pikša, merlangs, heks, zilā jūraslīdaka, Norvēģijas omārs, sarkanspuru pagele, jūras zeltplekste, pollaks, jūrasmēle, saida un ziemeļu garnele. Pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem ieteikumiem, daudzgadu plānos ir noteikts ar *MSY* saskanīgs zvejas izraisītas zivju mirstības mērķapjoms un tā augšējais un apakšējais F_{MSY} diapazons[7]. Daudzgadu plānos Komisija turklāt ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus attiecībā uz piezvejas krājumiem, atbrīvojumiem no izkraušanas pienākuma un tehniskajiem pasākumiem.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/973 (2018. gada 4. jūlijs), ar kuru izveido daudzgadu plānu bentiskajiem krājumiem Ziemeļjūrā un zvejniecībām, kas minētos krājumus izmanto, un sīkāk nosaka kārtību, kā īstenot izkraušanas pienākumu Ziemeļjūrā, un ar kuru atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 676/2007 un (EK) Nr. 1342/2008 (OV L 179, 16.7.2018., 1. lpp.).

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/472 (2019. gada 19. marts), ar ko izveido daudzgadu plānu krājumiem, kurus zvejo rietumu ūdeņos un blakusesošajos ūdeņos, un zvejniecībām, kuras šos krājumus izmanto, un ar ko groza Regulas (ES) 2016/1139 un (ES) 2018/973 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007 un (EK) Nr. 1300/2008 (OV L 83, 25.3.2019., 1. lpp.).

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/2336 (2016. gada 14. decembris), ar ko paredz īpašus nosacījumus zvejai dziļūdens krājumos Ziemeļaustrumu Atlantijā un noteikumus zvejai starptautiskajos ūdeņos Ziemeļaustrumu Atlantijā un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 2347/2002 (OV L 354, 23.12.2016., 1. lpp.).

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 (2013. gada 11. decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

[7] "F_{MSY} diapazons" ir vērtību diapazons, kurš sniegts labākajā pieejamajā zinātniskajā ieteikumā konkrēti no *ICES* vai līdzīgas ES vai starptautiskā līmenī atzītas neatkarīgas zinātniskas struktūras un kurā visi ietilpstošie zvejas izraisītas zivju mirstības līmeņi konkrēta zvejas modeļa gadījumā un caurmērā pastāvošajos vides apstākļos nodrošina ilgtermiņā maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu (*MSY*) un neatstāj vērā ņemamu ietekmi uz attiecīgā krājuma reprodukcijas procesu. Diapazonu nosaka tā, lai ilgtermiņa ieguves apjoma samazinājums salīdzinājumā ar *MSY* nepārsniegtu 5 %. Tā augšējā robeža ir noteikta tā, lai varbūtība, ka krājuma apjoms kļūst mazāks par nārsta bara biomasas limita references rādītāju (B_{lim}), nepārsniegtu 5 %. Tāda definīcija dota Regulas (ES) 2019/472 2. panta 2. punktā un Regulas (ES) 2018/973 2. panta 1. punktā.

Daudzgadu plāni pirmo reizi tika piemēroti zvejas sezonā, kas sākās 2019. gada 1. janvārī demersālajiem krājumiem Ziemeļjūrā un 2020. gada 1. janvārī demersālajiem un dziļūdens krājumiem rietumu ūdeņos.
Ar 2020. gada zvejas iespējām 62 no 78 kopējām pieļaujamajām nozvejām (KPN) tika noteiktas saskaņā ar F_{MSY}[8]. Tādējādi vairāk nekā 99 % no ES ekskluzīvā pārvaldībā esošo krājumu izkrāvumiem Baltijas jūrā, Ziemeļjūrā un Atlantijas okeānā bija iegūti ilgtspējīgi pārvaldītās zvejniecībās[9]. To KPN skaits, kas tiek pārvaldītas saskaņā ar abiem minētajiem daudzgadu plāniem un ir noteiktas saskaņā ar *MSY* un piesardzīgu ieteikumu, 2019.–2024. gadā turpināja palielināties.

3 NORISES ATTIECĪGAJĀS JOMĀS

Šajā pirmajā ziņojumā ir izklāstītas norises attiecīgajās daudzgadu plānu īstenošanas jomās, un ziņojuma pamatā ir:

1) mērķorientēta apspriešanās[10];

2) jaunākais Starptautiskās Jūras pētniecības padomes (*ICES*) ieteikums par attiecīgajiem krājumiem Ziemeļjūrā un rietumu ūdeņos[11];

3) Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komitejas (ZZTEK) jaunākie zinātniskie novērtējumi par pasākumiem, ko dalībvalstis noteikušas, lai īstenotu izkraušanas pienākumu[12];

4) pirmais un otrais ziņojums[13] par Tehnisko pasākumu regulas[14] īstenošanu un

[8] "F_{MSY}" ir aplēstā zvejas izraisītās zivju mirstības vērtība, kāda ar konkrētu zvejas modeli un caurmērā pastāvošajos vides apstākļos dod ilgtermiņa *MSY*.

[9] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Ceļā uz ilgtspējīgāku zveju Eiropas Savienībā: pašreizējais stāvoklis un 2021. gada ievirzes" (SWD(2020) 112 final), 2. lpp.

[10] Ieinteresētās personas, ar kurām apspriedās, bija Ziemeļjūras dalībvalstu grupa (Shēveningenas grupa), Ziemeļrietumu ūdeņu dalībvalstu grupa, Dienvidrietumu ūdeņu dalībvalstu grupa, Ziemeļjūras konsultatīvā padome, Ziemeļrietumu ūdeņu konsultatīvā padome, Dienvidrietumu ūdeņu konsultatīvā padome, Pelaģisko krājumu konsultatīvā padome un Tāljūras flotes konsultatīvā padome, Starptautiskā Jūras pētniecības padome (atbildēja, ka šādā apsekojumā piedalīties nevar), Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja, valstu korespondenti un reģionālo koordinācijas grupu priekšsēdētāji (datu vākšanas sistēma), Komisijas zvejniecības un akvakultūras ekspertu grupa, zivsaimniecības atašeji, eksperti Jūras stratēģijas pamatdirektīvā aplūkotajos jautājumos, Jūras vides ekspertu grupa.

[11] Pieejams https://www.ices.dk/advice/Pages/Latest-Advice.aspx.

[12] Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (ZZTEK). *Evaluation of joint recommendations on the landing obligation, technical measures, and conservation measures necessary for compliance with obligations under Union environmental legislation* (STECF-24–04). Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2024, https://stecf.jrc.ec.europa.eu/documents/d/stecf/stecf_24-04_review-jrs-on-lo-tm-and-cm.

[13] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Tehnisko pasākumu regulas īstenošana (Regulas (ES) 2019/1241 31. pants)" (COM(2021) 583 final). Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Tehnisko pasākumu regulas īstenošana (Regulas (ES) 2019/1241 31. pants)" (COM(2024) 349 final).

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1967/2006, (EK) Nr. 1224/2009 un

5) Komisijas rīcībā esošā informācija.

Šā ziņojuma mērķis ir izdarīt secinājumus pēc Ziemeļjūras *MAP* īstenošanas pieciem gadiem un rietumu ūdeņu *MAP* īstenošanas četriem gadiem.

Ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta norisēm, kādas attiecīgi kopš 2019. un 2020. gada bijušas piecās galvenajās jomās, un tās ir:
i) zvejas iespējas kopš 2019. un 2020. gada; ii) norises saistībā ar abu minēto daudzgadu plānu īstenošanu ES un Apvienotās Karalistes, ES un Norvēģijas, kā arī ES, Norvēģijas un Apvienotās Karalistes apspriedēs; iii) apsvērumi par jauktu sugu zvejniecībām Ziemeļjūrā un rietumu ūdeņos un iv) sociālekonomiskās norises/apsvērumi.

Informācija par izkraušanas pienākuma īstenošanu un nevēlamu nozveju apjoma samazināšanu līdz minimumam, ekosistēmisku pieeju zvejniecību pārvaldībā un reģionalizācijas politikas paredzēto reģionālo sadarbību ir atrodama pievienotajā dienestu darba dokumentā (SWD(2024) 218 final).

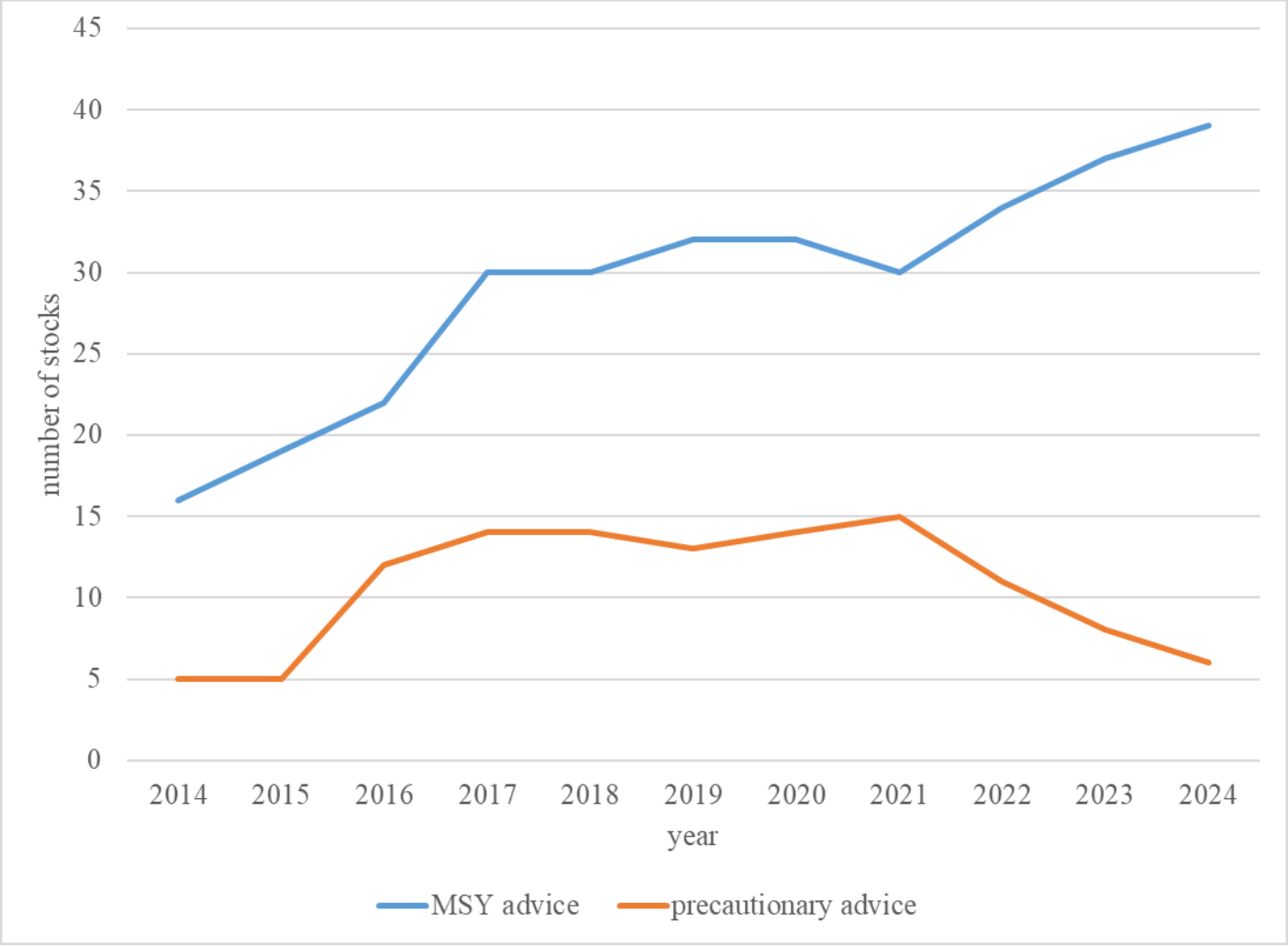
3.1 ZVEJAS IESPĒJAS, KAS NOTEIKTAS KOPŠ 2019. UN 2020. GADA

Šajā iedaļā ir aprakstītas norises vairākos zivju krājumos un zvejniecībās. Diagrammās, kas pievienotas 1. un 2. attēlā, redzamas ar tiem zivju krājumiem saistītās norises, kuru pārvaldība tiek īstenota kopīgi ar Apvienoto Karalisti un kurus, pirms Apvienotā Karaliste 2020. gada 31. janvārī no Savienības izstājās, pārvaldīja tikai Savienība. Minētajās diagrammās aplūkoti arī atsevišķi krājumi, kuru pārvaldība tiek īstenota kopīgi ar Norvēģiju. No *ICES* saņemtie ieteikumi gadu gaitā ir mainījušies. Attiecībā uz dažiem krājumiem, par kuriem iepriekš sniegts "piesardzīgs ieteikums", Komisija saņēmusi "*MSY* ieteikumu", savukārt attiecībā uz citiem krājumiem, par kuriem iepriekš saņemts *MSY* ieteikums, *ICES* sniegusi piesardzīgu ieteikumu. Krājumiem, kurus ES pārvalda viena pati, visas trīs 2020. gada zvejas iespējas Skagerakā/Kategatā/Ziemeļjūrā tika noteiktas *MSY* apjomā, un tāpat arī 2024. gadā.

2020. gadā rietumu ūdeņos *MSY* apjomā noteiktas visas piecas zvejas iespējas, bet 2024. gadā tādas bija 10 no pavisam 11 zvejas iespējām. Šādu pieaugumu devis zvejnieku ieguldītais lielais darbs, kā arī dalībvalstu īstenotā zivju krājumu pārvaldība.

Diagrammā (1. attēls) ir parādīts *MSY* ieteikumu saņēmušo krājumu skaita pieaugums, jo īpaši 2020.–2024. gadā, t. i., pēc tam, kad sāka piemērot daudzgadu plānus.

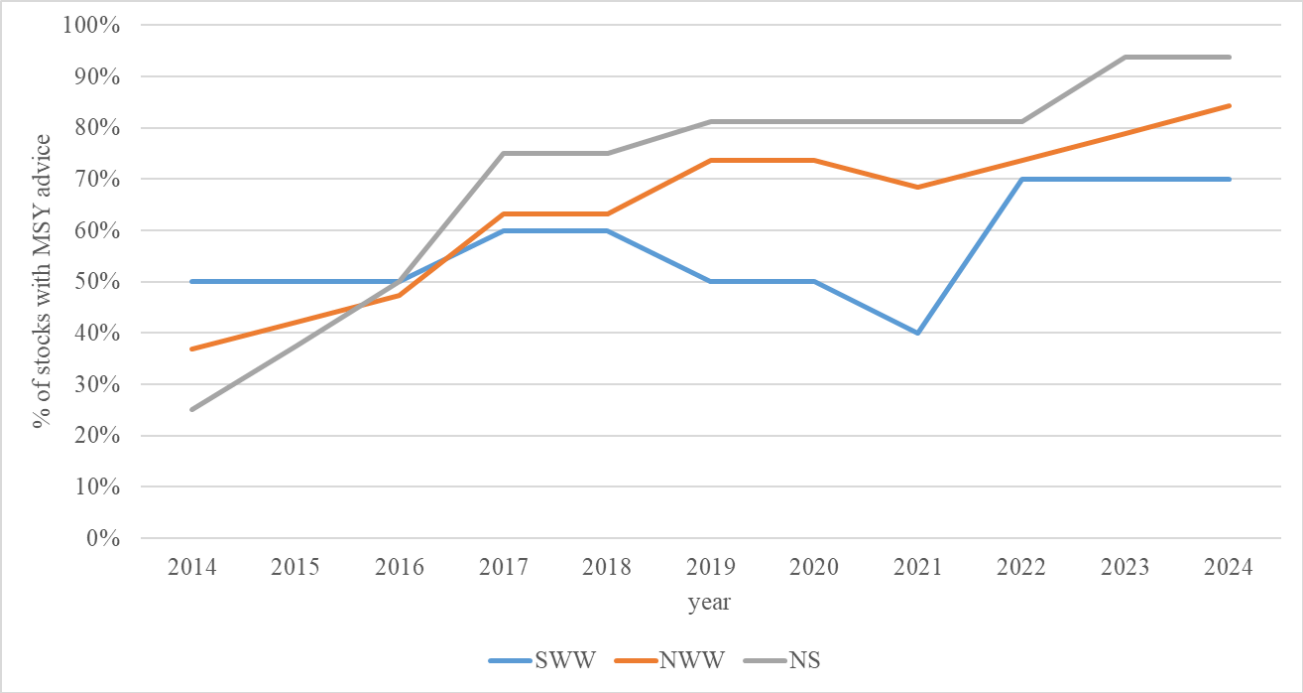
Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 un (ES) 2019/1022 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 894/97, (EK) Nr. 850/98, (EK) Nr. 2549/2000, (EK) Nr. 254/2002, (EK) Nr. 812/2004 un (EK) Nr. 2187/2005 (OV L 198, 25.7.2019., 105. lpp.).

1. attēls. *MSY* ieteikumu vai piesardzīgu ieteikumu saņēmušo Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumu skaits kopš pamatregulas piemērošanas sākuma (avots: no *ICES* ieteikuma izgūti dati).

Nākamajā diagrammā (2. attēls) redzams, ka kopš pamatregulas un abu minēto daudzgadu plānu īstenošanas sākuma *ICES* sniegusi arvien vairāk *MSY* ieteikumu par daudzgadu plānu mērķkrājumiem dienvidrietumu ūdeņos, ziemeļrietumu ūdeņos un Ziemeļjūrā. Tas ir viens no daudzgadu plānu ieviešanas pozitīvajiem rezultātiem, jo par kopīgu mērķi ir kļuvusi zinātnisko ieteikumu uzlabošana, galvenokārt attiecībā uz daudzgadu plānu mērķkrājumiem un zināmā mērā arī uz piezvejas sugu krājumiem. Šāds uzlabojums bija iespējams, pateicoties arī zvejnieku pūliņiem nodrošināt labākus datus zinātniskā procesa vajadzībām.

Var konstatēt zināmas *MSY* ieteikuma krājumu kopskaita svārstības (piem., dienvidrietumu ūdeņos), un tās varētu būt saistītas ar salīdzinošo zinātnisko novērtēšanu, kurā pārskatīts vai atjaunināts ieteikuma pamats. Tomēr kopumā no diagrammas var secināt, ka *MSY* ieteikumu skaits laika gaitā ir audzis.

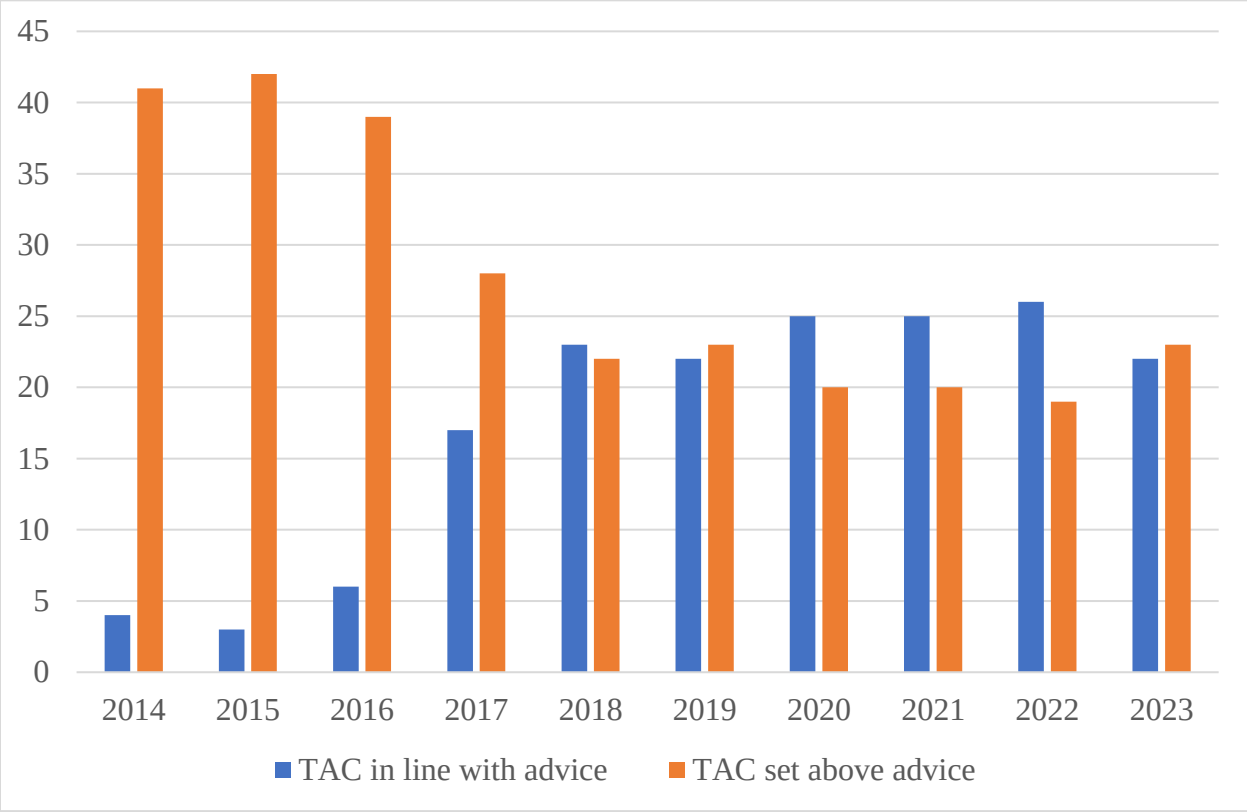

2. attēls. Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* (aptver dienvidrietumu ūdeņus (DRŪ jeb *SWW*), ziemeļrietumu ūdeņus (ZRŪ jeb *NWW*) un Ziemeļjūru (*NS*)) mērķkrājumi ar *MSY* ieteikumu un to procentuālais īpatsvars laika gaitā (avots: no *ICES* ieteikuma izgūti dati).

Kopš 2019. un 2020. gada, kad daudzgadu plāni stājās spēkā, daudzas KPN ir noteiktas saskaņā ar *MSY*. Turklāt arī ar piesardzīgu ieteikumu Komisijas ierosinātie KPN apjomi gadu gaitā un jo īpaši kopš 2019. gada ir pakāpeniski tuvinājušies *ICES* ieteiktajiem apjomiem.

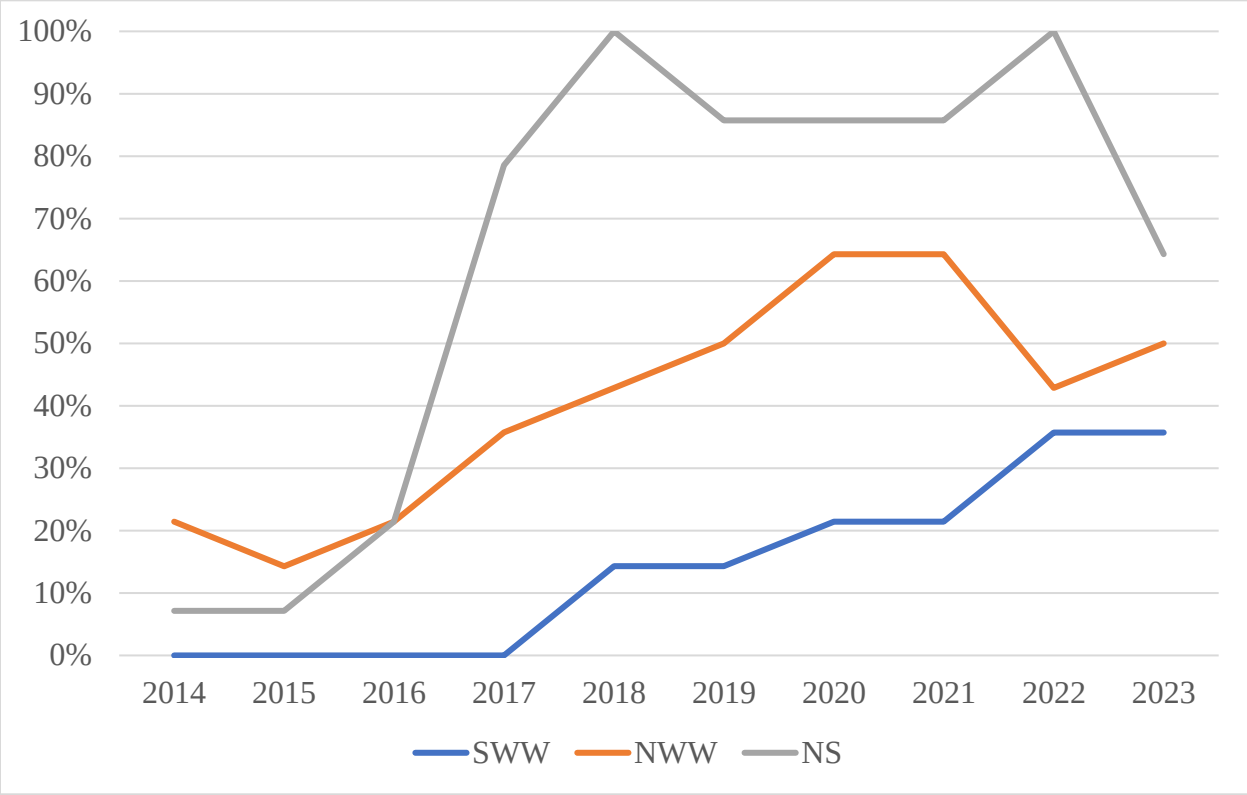
Kopš 2014. gada, kad pamatregula stājās spēkā, Padomes noteikto zvejas iespēju skaits ir palielinājies. Vairāk ir arī zinātnisko ieteikumu par daudzgadu plānu mērķkrājumiem (sk. 3. attēlu). To skaits ir pastāvīgi audzis kopš 2019. un 2020. gada, kad daudzgadu plānus saka piemērot. Pirms 2019. un 2020. gada attiecībā uz vairākiem mērķkrājumiem, par kuriem bija sniegts piesardzīgs ieteikums, Komisija bija ierosinājusi noteikt un/vai Padome nolēma noteikt

KPN, kas pārsniedza zinātnieku ieteikto. Tomēr kopš 2020. gada tādu gadījumu skaits ir samazinājies, un šāda pieeja tiek izmantota vairs tikai tad, kad jāņem vērā kādi krājumam specifiski faktori. Nākamajā diagrammā (3. attēls) ir parādīts, kā šī tendence izpaužas ar visiem Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumiem.

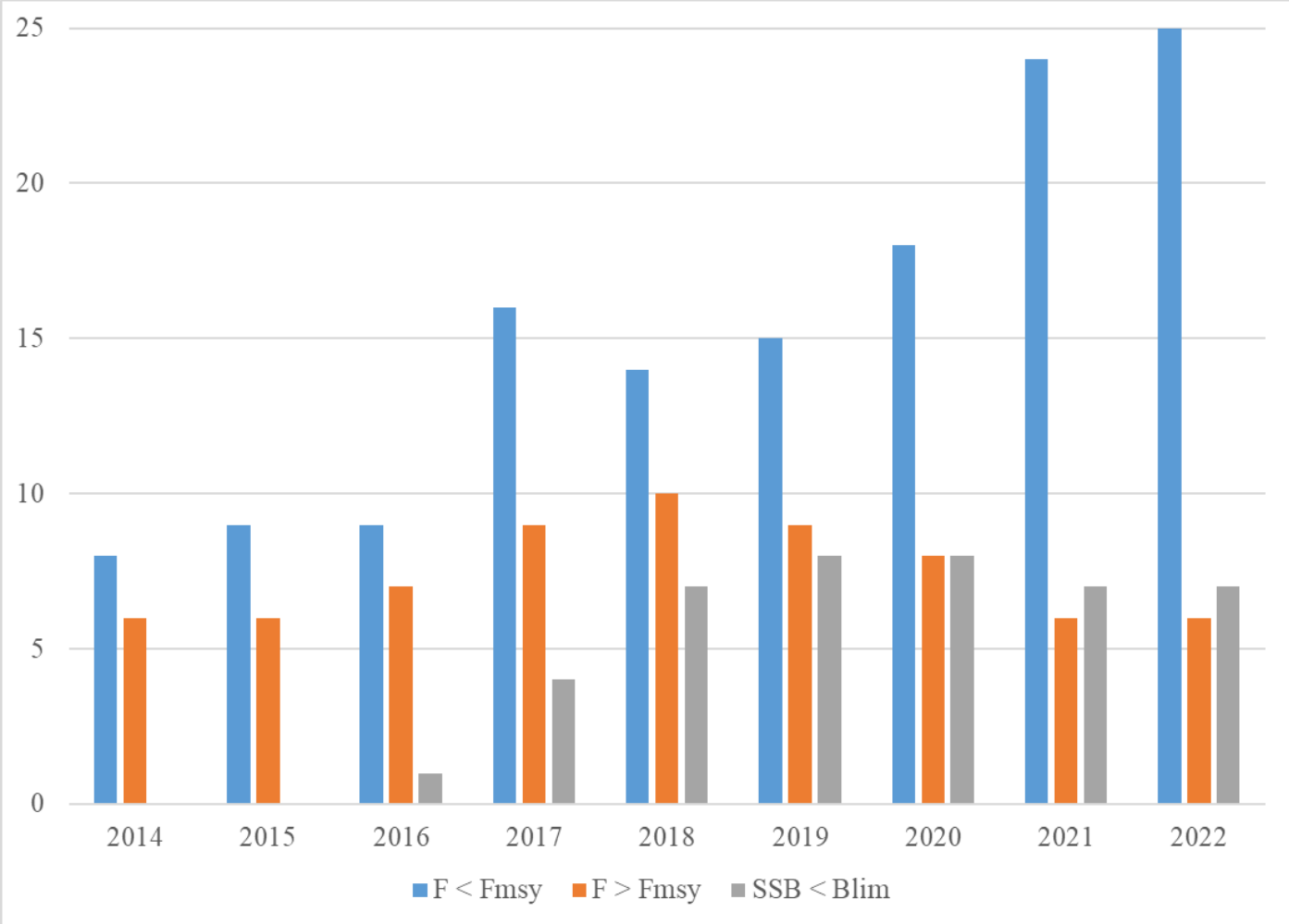
3. attēls. To KPN skaits, kas kopš pamatregulas stāšanās spēkā noteiktas saskaņā ar zinātnisko ieteikumu (zilās joslas), salīdzinājumā ar KPN, kas noteiktas, pārsniedzot zinātnisko ieteikumu (oranžās joslas). Ņemti vērā tikai Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumi.

Nākamajā diagrammā (4. attēls) parādīts, kā kopš pamatregulas piemērošanas sākuma mainījies saskaņā ar zinātnisko ieteikumu noteikto KPN īpatsvars trijos dažādos jūras baseinos, proti, i) Ziemeļjūrā, ii) ziemeļrietumu ūdeņos un iii) dienvidrietumu ūdeņos. Ņemti vērā tikai Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumi.

4. attēls. Ar zinātnisko ieteikumu saskanīgas KPN, kas noteiktas, kopš pamatregulu sākts piemērot i) Ziemeļjūrā (*NS*), ii) ziemeļrietumu ūdeņos (ZRŪ jeb *NWW*) un iii) dienvidrietumu ūdeņos (DRŪ jeb *SWW*). Ņemti vērā tikai Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumi.

Nākamajā diagrammā (5. attēls) redzams, ka, kopš 2019. un 2020. gadā sākts piemērot Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP*, daudziem zivju krājumiem zvejas noslodze ir mazinājusies. Tāpēc patlaban ir mazāk krājumu, kuru apjoms ir mazāks par B_{lim}[15], un biomasas rādītāji ir pieejami par lielāku skaitu krājumu. Arī tas ir panākts, pateicoties zvejnieku un dalībvalstu pūliņiem pastāvīgi pilnveidot zinātniskajā procesā noderīgu datu sniegšanu.

5. attēls. Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumu stāvoklis kopš pamatregulas piemērošanas sākuma. *SSB* ir nārsta bara biomasa.

POZITĪVU NORIŠU PIEMĒRI

Daudzgadu plāni virknē zvejniecību turpina sekmēt pozitīvas pārmaiņas, kas aizsākušās līdz ar 2013. gadā reformētās kopējās zivsaimniecības politikas īstenošanu. Minētajās zvejniecībās KPN palielinājās un laika gaitā krājumi kļuva veselīgāki (5. attēls). Galvenie piemēri ir šādi: i) Norvēģijas omārs Īrijas jūrā un Ķeltu jūrā (2020.–2024. gadā palielinājums par vairāk nekā

[15] "B_{lim}" ir Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* definētais nārsta bara biomasas limita references rādītājs, kurš sniegts labākajā pieejamajā zinātniskajā ieteikumā (..) un par kuru mazāka rādītāja gadījumā var samazināties [krājuma] reproduktīvā spēja.

12 %); ii) merlangs Ziemeļjūrā (2019.–2024. gadā palielinājums par 346 %); iii) pikša Ziemeļjūrā (2019.–2024. gadā palielinājums par 250 %); iv) jūras zeltplekste Ziemeļjūrā (2019.–2024. gadā palielinājums par gandrīz 9 %) un v) pikša Skagerakā (2019.–2024. gadā palielinājums par 250 %).

Šādus rezultātus nebūtu varēts sasniegt bez pūliņiem, ko zvejnieki un citas ieinteresētās personas ieguldījušas, lai atbildīgi pārvaldītu savus zivju krājumus, kas galu galā ir viņu ienākumu avots. Uzlabojumi panākti, pateicoties arī tam, ka reģionalizācijas procesā aktīvi iesaistījās konsultatīvās padomes.

Tālāk nodaļās par Ziemeļjūru, Skageraku-Kategatu un Pireneju pussalai piegulošajiem ūdeņiem ir sniegts pārskats par norisēm šajos jūras baseinos.

ZIEMEĻJŪRA UN SKAGERAKS-KATEGATS

Kopš Ziemeļjūras *MAP* piemērošanas pirmā gada pikšas zvejas iespējas Skagerakā un Kategatā 2019.–2024. gadā palielinājušās par 250 %.

PIRENEJU PUSSALAI PIEGULOŠIE ŪDEŅI UN MAKSIMĀLĀ ILGTSPĒJĪGAS IEGUVES APJOMA (*MSY*) AUGŠĒJĀ DIAPAZONA ELASTĪGUMA IZMANTOŠANA

Attiecībā uz jauktu dienvidu krājuma heka, makšķerniekzivju un megrimu balto zivju zvejniecību *ICES* atzina, ka ierobežojošais faktors ir dienvidu krājuma heks, kura stāvokli *ICES* novērtēja kā labu[16] (arī virs *MSY* $B_{trigger}$)[17]. Tas nozīmē, ka ir izpildīti rietumu ūdeņu *MAP* 4. panta 5. punkta juridiskie nosacījumi *MSY* augšējā diapazona izmantošanai. Lai zvejniekiem dotu lielāku elastību un ļautu viņiem labāk izmantot pārējo balto zivju kvotas, Komisija ierosināja dienvidu krājuma heka 2020., 2022., 2023. un 2024. gada KPN noteikt *MSY* augšējā diapazonā. Padome šiem priekšlikumiem piekrita. Tomēr 2021. gada KPN tika noteikta saskaņā ar piesardzīgu ieteikumu. Pēc salīdzinošas zinātniskās novērtēšanas 2022. gada KPN atkal tika noteikta *MSY* augšējā diapazonā[18].

Arī makšķerniekzivju, megrimu un Norvēģijas omāra krājumiem, kuros jauktā balto zivju zvejniecībā ūdeņos pie Pireneju pussalas apzvejo kopā ar dienvidu krājuma heku, zvejas iespējas kopš 2022. gada kopumā ir augušas.

Šā ziņojuma sagatavošanas laikā notikušajās apspriedēs ar ieinteresētajām personām Francijas Jūras zvejniecības un akvakultūras valsts komiteja (*Comité national des pêches maritimes et des élevages marins – CNPMEM*) apstiprināja, ka daudzgadu plāni, jo īpaši jauktu sugu zvejniecībās, zvejas iespēju noteikšanā dod elastību, kas ļauj izvairīties no kritisko sugu radītām situācijām.

[16] *ICES*, 2023. *Iberian Waters mixed-fisheries considerations*, publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2023. gada ziņojumā. *ICES Advice 2023*, https://doi.org/10.17895/ices.advice.24212058.

ICES, 2024. *Hake (*Merluccius merluccius*) in divisions 8.c and 9.a, Southern stock (Cantabrian Sea and Atlantic Iberian waters)*, publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2024. gada ziņojumā. *ICES Advice 2024*, https://doi.org/10.17895/ices.advice.25019306.

[17] *MSY* $B_{trigger}$ ir biomasas apjoms, kura (nevēlamās) sasniegšanas gadījumā pārvaldītājam ir jārīkojas, lai krājums varētu atjaunoties un pārsniegtu apjomu, kas spēj ilgtermiņā nodrošināt *MSY*.

[18] *ICES*, 2023. Salīdzinoša zinātniskā novērtējuma darbseminārs par makšķerniekzivīm un heku (*WKANGHAKE*; 2022. gada sanāksmes rezultāti). *ICES* zinātniskie ziņojumi. 5:17, 354. lpp.; https://doi.org/10.17895/ices.pub.20068997.

Komiteja pauda nožēlu, ka šī elastība KPN un kvotu noteikšanas laikā Padomē tomēr nav tikusi izmantota. Dienvidrietumu ūdeņu konsultatīvā padome (DRŪ KP) ekonomisku iemeslu dēļ atbalstītu *MSY* augšējo diapazonu plašāku izmantošanu. Daži zinātnieki, kas piedalījās apspriešanā, uzskata, ka ietekme ir neitrāla un ka KPN noteikšanas mērķim vajadzētu būt F_{MSY} ("*MSY* punktvērtība"), nevis *MSY* diapazoniem.

CNPMEM, Ziemeļrietumu ūdeņu konsultatīvā padome (ZRŪ KP), Ziemeļrietumu ūdeņu dalībvalstu grupa, divi ZZTEK locekļi un reģionālā datu vākšanas koordinācijas grupa uzskatīja, ka Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* īstenošana ir palīdzējusi palielināt saskaņā ar *MSY* pārvaldīto KPN skaitu.

Komisijas ieskatā *MAP* noteikumi ir devuši zināmu elastību to krājumu pārvaldībā, attiecībā uz kuriem ir noteikti diapazoni. Labs piemērs ir iepriekš minētais dienvidu krājuma heks Biskajas līcī un Pireneju pussalai piegulošajos ūdeņos. Atbildot uz *CNPMEM* viedokli par lielākas elastības vēlamību Padomes sarunās, Komisija norādīja, ka tā savos priekšlikumos par zvejas iespējām jau patlaban pilnībā izmanto daudzgadu plānu sniegto elastību visos gadījumos Atlantijas okeāna baseinā. Citiem vārdiem sakot, visas KPN ir ierosinātas vai nu *MSY* punktvērtības apjomā, vai arī, ja ir izpildīti juridiskie nosacījumi, Komisija KPN ierosina *MSY* lielākās vērtības apjomā.

3.1.1 IEROBEŽOJUMI

ZVEJNIECĪBAS BISKAJAS LĪCĪ

Ilgtspējīga Biskajas līča krājumu pārvaldība, kuru kopīgi veic zvejnieki, zinātnieki un dalībvalstis, nodrošina stabilas zvejas iespējas, bet tās savukārt dod labu ekonomisko pamatu šā reģiona piekrastes kopienām. Tomēr pēdējos trijos gados ir bijis tā, ka dažu krājumu zvejas iespējas šajā jūras baseinā ir krasi samazinājušās. Pirmoreiz tas notika 2022. gadā, kad jūrasmēles KPN Biskajas līcī bija jāsamazina par 36 %, lai mazinātu zvejas noslodzi un saglabātu krājuma atbilstību *MSY*. Padome Komisijas ierosinātajam samazinājumam piekrita. Pēc tam 2023. gadā KPN tika palielināta par 20 %.

ICES 2023. gadā bija varējusi sniegt *MSY* ieteikumu attiecībā uz pollaku Biskajas līcī un Pireneju pussalai piegulošajos ūdeņos. Ieteikums bija samazināt visas trīs attiecīgās KPN par 53 %, un tas bija jāīsteno pilnībā (lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo *ICES* ieteikumu samazinājums bija tikai par 4 %). Pollaks ir rietumu ūdeņu *MAP* piezvejas krājums, attiecībā uz kuru 5. panta 3. punktā par kritiskajām sugām noteikts, ka ir jāņem vērā grūtības vienlaikus apzvejot visus krājumus *MSY* apmērā, jo īpaši situācijās, kad tas izraisa jauktu sugu zvejniecības pāragru slēgšanu. Kļuva skaidrs, ka šā krājuma KPN ir jānosaka vai nu saskaņā ar nesen novērtēto *MSY* vērtību, vai arī ZZTEK par 2024. gadu ir jāveic kritiskās sugas novērtējums, pamatots ar attiecīgajiem datiem, ko iesniegušas tās dalībvalstis, kuras apgalvoja, ka pollaka kvotas ievērojama samazinājuma dēļ to flotes ietekmētu šāda kritiskās sugas radīta situācija. Tika pieņemts lēmums 2024. gada KPN samazināt par 35 %, jo ZZTEK patiešām apstiprināja kritiskās sugas radītas situācijas risku citās, veselīgākās zvejniecībās, kurās pollaks ir vai nu piezveja, vai arī jauktu sugu zvejniecībās tiek nozvejots kopā ar citiem, veselīgākiem krājumiem.

Saskaņā ar *ICES* ieteikumu Komisijai arī attiecībā uz citām zvejniecībām Biskajas līcī uz 2024. zvejas gadu bija jāierosina būtiski samazinājumi, proti, 41 % merlangam, 14 % Norvēģijas omāram, 7 % jūrasmēlei un 22 % labraka dienvidu krājumam, lai tādējādi nodrošinātu šo zvejniecību ilgtspēju un atbilstību *MSY*. Padome Komisijas priekšlikumam piekrita visos šajos gadījumos.

Jūrasmēles un Norvēģijas omāra zvejniecības iepriekšējos gados tikušas pārvaldītas ilgtspējīgi saskaņā ar *MSY*, bet pollaka un merlanga zvejniecībās, kas tikai nesen novērtētas kā tādas, kuras ir *MSY* apjomā, KPN tika ievērojami samazinātas. Zvejnieki pauda bažas, ka šos krājumus varētu būt negatīvi ietekmējuši ar zveju nesaistīti faktori, un apgalvoja, ka daudzgadu plānos pārāk liels uzsvars likts uz īstermiņa rezultātu sasniegšanu, nevis uz pakāpenisku samazinājumu ieviešanu. Šajā sakarā Komisija norāda, ka *ICES* savā jaunākajā ekosistēmu pārskatā ir uzsvērusi to, ka ekoreģionā ir proporcionāli pieaugusi zivju krājumu dabiskā mirstība, kas saistīta ar citiem faktoriem, nevis zveju, kuras radītais noslogojums kopš 1990. gadiem ir pastāvīgi samazinājies, un šie citi faktori ir galvenokārt plēsēji un klimata pārmaiņas[19]. Krājumu lieluma un bioloģisko parametru izmaiņas ir normāla parādība, un to rezultātā attiecīgās kvotas var tikt atbilstoši samazinātas vai palielinātas.

Komisija atzinīgi vērtē gan zvejniecības nozares, gan ieinteresēto personu pastāvīgos centienus mazināt zivju krājumu noslogojumu un ievērot zinātniskos ieteikumus. Daudzgadu plānos ir noteikts, ka KPN katru gadu jānosaka atbilstoši *MSY* un nav atļauta pakāpeniska pieeja, kas dotu iespēju to krājumu kvotas, kuri iepriekš tikuši ilgtspējīgi pārvaldīti *MSY* apjomā, samazināt soli pa solim.

3.2 Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu krājumi, ko jauktu sugu zvejniecības pārvalda kopīgi ar piekrastes valstīm, konkrēti ar Apvienoto Karalisti un Norvēģiju

Lai gan daudzgadu plāni ir noderīgs pamats, uz kura ikgadējās apspriedēs ar trešām valstīm paust ES nostāju par kopīgi pārvaldītiem krājumiem, jo īpaši situācijās, kad *ICES* sniegusi nulles nozvejas ieteikumu, KPN faktiskais apjoms ir atkarīgs no apspriežu iznākuma. Šajā ziņojumā ir aplūkota arī daudzgadu plānu piemērošana pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES.

Heka ziemeļu krājums (Ziemeļjūra, Ķeltu jūra un Biskajas līča ziemeļu daļa) kopš gadsimta sākuma ir atjaunojies un izplatījies, un Ziemeļjūrā kļuvis nozīmīgāks nekā iepriekš. 2022. gadā tika veikts heka krājuma salīdzinošs zinātniskais novērtējums.

Ar Apvienoto Karalisti saskaņoto KPN nosaka, pamatojoties uz rietumu ūdeņu *MAP* diapazoniem. KPN tiek noteikta *MSY* punktvērtības apjomā. Tomēr ES ir *MAP* noteikumus izmantojusi, lai *MSY* augšējā diapazonā samazinājumus ierobežotu līdz 20 %, un tas darīts gadījumos, kad ieteiktais

[19] *ICES*, 2022. *Bay of Biscay and the Iberian Coast ecoregion – Ecosystem overview*. Publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2022. gada ziņojumā. *ICES Advice 2022*, 6.1. iedaļa, https://doi.org/10.17895/ices.advice.21731579.

samazinājums 2022. gadā bijis vēl lielāks. Heka ziemeļu krājums tiek apspriests arī sarunās ar Norvēģiju.

ZRŪ KP pauž nožēlu, ka *MSY* diapazoni nav izmantoti, nosakot zvejas iespējas ziemeļrietumu ūdeņiem. Komisija uzskata, ka gadījumos, kad juridiskie izmantošanas nosacījumi bija izpildīti, šie diapazoni ir tikuši izmantoti.

Saskaņā ar Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu[20] ES un Apvienotā Karaliste var daudzgadu saglabāšanas un pārvaldības stratēģiju izstrādi apsvērt kopīgi, un tas kalpotu par pamatu KPN un citu pārvaldības pasākumu noteikšanai. Šādas stratēģijas tiek apspriestas Specializētajā zvejniecības komitejā.

3.3 AR JAUKTU SUGU ZVEJNIECĪBĀM SAISTĪTĀ FAKTISKĀ SITUĀCIJA ZIEMEĻJŪRĀ UN RIETUMU ŪDEŅOS

ES ūdeņiem Ziemeļjūrā un rietumu ūdeņos raksturīgas ir jauktu sugu zvejniecības, kurās specializētajā zvejā apgūst komerciāli vērtīgus un veselīgākus zivju krājumus, piemēram, Norvēģijas omāru Kategatā, pikšu Ķeltu jūrā, pikšu ūdeņos uz rietumiem no Skotijas un ziemeļu krājuma heku. Tomēr šajās zvejniecībās neizbēgamas ir citu zivju krājumu piezvejas, un šie krājumi dažkārt var būt daudz vairāk noslogoti nekā par tiem veselīgākie mērķkrājumi. Par piemēru var minēt nenovēršamas novājināta krājuma mencas un merlanga piezvejas veselīgas pikšas zvejniecībā Ķeltu jūrā, novājināta krājuma sarkanspuru pageles piezvejas ar āķu jedu kuģiem zvejota veselīga ziemeļu krājuma heka zvejniecībā Ķeltu jūrā un nenovēršamas novājināta krājuma mencas piezvejas Norvēģijas omāra zvejniecībā Kategatā.

Tie ir tikai daži piemēri, kas ilustrē ar jauktu sugu zvejniecībām saistīto faktisko situāciju Eiropas ūdeņos. Šādā jauktu sugu zvejniecību kontekstā Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* 4. un 5. pants ir arī par kritiskajām sugām un paredz nepieciešamību ņemt vērā grūtības vienlaikus visus krājumus apzvejot *MSY* apjomā. Tas tomēr nemazina vajadzību pēc pasākumiem, ar kuriem pēc iespējas samazina nenovēršamās piezvejas. Daudzgadu plāni ir šajā ziņā noderējuši, jo ir ieviesti pasākumi, ar kuriem mazina tieši šādas piezvejas (sk. piemērus tālāk tekstā).

Ziemeļrietumu ūdeņu dalībvalstu grupa atzīst, ka Ziemeļjūras *MAP*, pārvaldot jauktu sugu zvejniecības, ir palīdzējis izvairīties no kritisko sugu radītām situācijām.

Tālāk ir sniegti daži konkrēti piemēri par to, kā tikušas pārvaldītas jauktu sugu zvejniecības dažādos jūras baseinos.

[20] Tirdzniecības un sadarbības nolīgums starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses (OV L 149, 30.4.2021., 10. lpp.).

3.3.1 KATEGATS

Ziemeļjūras *MAP* paredzēts pasākums, kura mērķis ir aizsargāt konkrētus krājumus Kategatā, ir, piemēram, tas, ka, pamatojoties uz Ziemeļjūras *MAP* 4. panta 4. punktu un lai Norvēģijas omāra zvejniecībā līdz minimumam samazinātu nenovēršamās Kategata mencas piezvejas, Norvēģijas omāra KPN Skagerakā un Kategatā tika ierosināta *MSY* apakšējā diapazonā. Padome Komisijas priekšlikumam piekrita tikai 2020., 2022. un 2024. gadā. Tomēr arī visos pārējos gados Padome KPN noteica *MSY* zemākajā diapazonā.

Turklāt kopš 2020. gada attiecībā uz Kategata mencu ir spēkā korektīvi pasākumi. Ar tiem ir ieviesti selektīvāki grunts traļu zvejas rīki, proti, Norvēģijas omāra zveja ir atļauta tikai ar *Seltra* tipa plātni vai zviedru režģi, un vienlaikus mencas piezvejas nedrīkst pārsniegt 1,5 %. Turklāt, lai mudinātu kuģus izmantot attālo elektronisko uzraudzību, tādējādi ļaujot efektīvi uzraudzīt izkraušanas pienākuma ievērošanu, ES kuģi, kas piedalās dalībvalsts projektā par pilnībā dokumentētu zveju, korektīvo pasākumu vietā drīkst izmantot ar Tehnisko pasākumu regulu saskanīgus zvejas rīkus.

Labums no šiem pasākumiem ir tāds, ka Norvēģijas omāra specializētā zveja varēja turpināties, bet attiecībā uz piezvejoto mencu bija ieviesti īpaši pasākumi. *ICES* šajā sakarā nespēj noteikt zvejas izraisītās mirstības īpatsvaru salīdzinājumā ar dabiskiem cēloņiem vai migrāciju uz Ziemeļjūru pēc tam, kad Kategatā izšķīlušies zivju mazuļi ir paaugušies. Vajadzība izmantot selektīvākus zvejas rīkus minēta arī *ICES* ieteikumā un tehniskā pakalpojuma materiālā.

3.3.2 PIEMĒRI ĶELTU JŪRĀ

Rietumu ūdeņu *MAP* paredzēts pasākums piezvejoto krājumu aizsardzībai Ķeltu jūrā ir, piemēram, ar rietumu ūdeņu *MAP* 4. panta 3. punktu saskanīgais priekšlikums pikšas KPN noteikt maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma (*MSY*) apakšējā diapazonā. Šīs pieejas mērķis ir pikšas zvejniecībā līdz minimumam samazināt divu rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumu – mencas un merlanga – nenovēršamās piezvejas. Padome piekrita Komisijas 2020. gada priekšlikumam. Tas bija pēdējais gads pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES. Attiecībā uz 2021. gadu Padome noteica provizoriskas KPN un pēc tam 2021. gada otrajā pusē panāca vienošanos ar Apvienoto Karalisti par [galīgajām] KPN. No 2021. gada sarunas par šiem krājumiem ir pārceltas uz ES un Apvienotās Karalistes apspriedēm.

Zvejas iespēju regulā Komisija, pamatojoties uz rietumu ūdeņu *MAP* 8. pantu, 2020. gadam ierosināja papildu korektīvos pasākumus attiecībā uz mencu un merlangu Ķeltu jūrā (tie abi ir rietumu ūdeņu *MAP* mērķkrājumi). Šie korektīvie pasākumi ietver saistītus tehniskus pasākumus un piezvejas kvotu mencai Ķeltu jūrā tādā apjomā, kas nodrošinātu piezvejas krājumu aizsardzību, vienlaikus neapturot specializēto pikšas zvejniecību. Attiecībā uz KPN Komisija atbilstīgi *MSY* punktvērtībai un ar *ICES* ieteikumu saistītajai kārtībai ierosināja samazinājumu par 88 %. Tā kā tādējādi mencai tiktu noteikta zema 189 tonnu KPN, kuras rezultātā varētu rasties kritiskās sugas situācija citās balto zivju zvejniecībās Ķeltu jūrā, Padome nolēma neņemt vērā Komisijas priekšlikumu un, lai nepieļautu agru kritiskās sugas situācijas iestāšanos citās balto zivju

zvejniecībās Ķeltu jūrā, noteica 805 tonnu KPN. Tomēr arī šāda KPN ļāva būtiski palielināt krājuma biomasu. Padome saskanīgi ar 2020. gada Zvejas iespēju regulu ieviesa arī saistītas selektīvākas zvejas metodes balto zivju zvejniecībās Ķeltu jūrā. Bez šiem saistītajiem pasākumiem KPN vajadzētu būt mazākai. Minētās regulas pasākumi vēlāk tika aizstāti ar deleģēto aktu[21], kura pamatā ir Ziemeļrietumu ūdeņu dalībvalstu grupas (ZRŪ DVG) kopīgais ieteikums, kas pieņemts 2020. gadā un ietver citas selektīvākas zvejas metodes.

Vēl viens piemērs Ķeltu jūrā ir sarkanspuru pagele, kuras piezvejas ir nenovēršamas ar āķu jedām nozvejota ziemeļu krājuma heka zvejniecībā. *ICES* attiecībā uz šo krājumu ieteica nulles apjoma nozvejas, jo uzskatīja, ka krājums ir noplicināts[22]. Tomēr tas nozīmētu kritiskās sugas situāciju ziemeļu krājuma heka zvejniecībā. Tāpēc, lai ziemeļu krājuma heka zvejniecību šajā jūras baseinā saglabātu atvērtu un iespējami vairāk aizsargātu piezvejotās sarkanspuru pageles, 2023. un 2024. gadam tika noteikta maza KPN, kas attiecas tikai uz piezvejām. Turklāt, lai labāk aizsargātu nārstojošas sarkanspuru pageles un to mazuļus, ZRŪ DVG vienojās par kopīgu ieteikumu, kurš paredz komerciālajās un atpūtas zvejniecībās nozvejotai sarkanspuru pagelei piemērot minimālos saglabāšanas references izmērus, un par zvejas aizlieguma apgabaliem. Pamatojoties uz šo kopīgo ieteikumu, Komisija 2023. gadā ar deleģēto aktu pieņēma tehnisku pasākumu, kura darbība tika pagarināta līdz 2024. gadam[23].

Viena nozares organizācija (*CNPMEM*) *MAP* kritizēja, norādot, ka tas ir pārāk neelastīgs attiecībā uz mērķkrājumu sarakstu un ka nav skaidru kritēriju par to, kas ir mērķkrājums.

Ir svarīgi norādīt, ka apspriedēs par daudzgadu plāniem Komisija ierosināja likumdevējiem deleģēt Komisijai mērķkrājumu sarakstu grozīšanas pilnvaras. Tomēr likumdevēji Komisijas priekšlikumam nepiekrita un nolēma savas mērķkrājumu sarakstu grozīšanas pilnvaras paturēt.

[21] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2324 (2021. gada 23. augusts), ar ko attiecībā uz tehniskiem pasākumiem, kas piemērojami dažām demersālajām un pelaģiskajām zvejniecībām Ķeltu jūrā, Īrijas jūrā un ūdeņos uz rietumiem no Skotijas, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241 (OV L 465, 29.12.2021., 1. lpp.).

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/2588 (2022. gada 20. oktobris), ar ko attiecībā uz tehniskiem pasākumiem, kuri piemērojami dažām demersālajām un pelaģiskajām zvejniecībām Ķeltu jūrā, Īrijas jūrā un ūdeņos uz rietumiem no Skotijas, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241 (OV L 338, 30.12.2022., 44. lpp.).

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/492 (2023. gada 30. novembris), ar ko attiecībā uz to tehnisko pasākumu pagarināšanu, kuri piemērojami dažām demersālajām un pelaģiskajām zvejniecībām Ķeltu jūrā, Īrijas jūrā un ūdeņos uz rietumiem no Skotijas, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241 (OV L, 2024/492, 13.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/492/oj).

[22] *ICES*, 2022. *Blackspot seabream* (Pagellus bogaraveo) *in subareas 6-8 (Celtic Seas, the English Channel, and Bay of Biscay)*. Publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2022. gada ziņojumā. *ICES Advice 2022*, https://doi.org/10.17895/ices.advice.19453802.

[23] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2023/56 (2022. gada 19. jūlijs), ar kuru attiecībā uz īpašiem tehniskiem pasākumiem par sarkanspuru pageli (*Pagellus bogaraveo*) *ICES* 6.–8. apakšapgabalā groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241 (OV L 5, 6.1.2023., 1. lpp.).

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2024/491 (2023. gada 30. novembris), ar kuru attiecībā uz to īpašo tehnisko pasākumu pagarināšanu, kuri piemērojami attiecībā uz sarkanspuru pageli (*Pagellus bogaraveo*) *ICES* 6.–8. apakšapgabalā, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241 (OV L, 2024/491, 13.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/491/oj).

3.4 TIESAS SPRIEDUMS LIETĀ C-330/22

Eiropas Savienības Tiesa ("Tiesa") 2024. gada 11. janvāra spriedumā[24] apstiprināja 2020. gada Zvejas iespēju regulas[25] spēkā esību, ciktāl tajā četrām nenovēršamām piezvejām ir noteiktas KPN, kas pārsniedz *ICES* ieteikumu par nulles apjoma nozveju. Tiesa nosprieda, ka Padomei, lai jauktu sugu zvejniecību darbības turpināšanos samierinātu ar mērķi atjaunot attiecīgo krājumu labu bioloģisko stāvokli, ir rīcības brīvība piezvejas KPN noteikt tādas, kas pārsniedz zinātniski ieteiktos apjomus. Tajā pašā laikā Tiesa nosprieda, ka attiecībā uz *MAP* mērķkrājumiem pienākums sasniegt un pēc 2020. gada uzturēt *MSY* ir piemērojams "stingri un bez izņēmumiem".

4 EKOSISTĒMISKA PIEEJA

Pamatregulas 2. panta 3. punktā ir noteikts, ka, lai mazinātu zvejas darbību negatīvo ietekmi uz jūras ekosistēmu, zvejniecību pārvaldībā KZP ir jāīsteno ekosistēmiska pieeja. Daudzgadu plānu 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka daudzgadu plāniem ir jābūt saskanīgiem ar ES tiesību aktiem vides jomā un jo īpaši ar mērķi līdz 2020. gadam sasniegt labu vides stāvokli, kas prasīts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā (JSPD)[26]. JSPD ir paredzēti 11 kvalitatīvie raksturlielumi laba vides stāvokļa noteikšanai. Daudzgadu plānu mērķis ir nodrošināt, ka tiek izpildīti 3. raksturlieluma nosacījumi (jo šis raksturlielums zvejniecību pārvaldību skar visvairāk), un proporcionāli zvejniecību relatīvajam nozīmīgumam veicināt citu attiecīgo raksturlielumu izpildi.

Minētais 3. raksturlielums ir tieši saistīts ar zvejas iespēju noteikšanu. Tajā noteikts, ka "visas komerciāli izmantotās zivju un gliemeņu populācijas ir bioloģiski drošā apjomā, uzrādot tādu populācijas sadalījumu atkarībā no vecuma un lieluma, kas liecina par zivju krājumu labu stāvokli". Zvejas darbības ietekmē arī raksturlielumus, kas saistīti ar bioloģisko daudzveidību (1.), barības ķēdēm (4.), jūras dibena integritāti (6.) un jūras piesārņojumu ar atkritumiem (10.). Zvejošanas ietekme uz pārējiem raksturlielumiem[27] labākajā gadījumā ir netieša un/vai nebūtiska.

ICES norāda, ka kopš 1990. gadiem zvejas izraisītā zivju mirstība ir pastāvīgi samazinājusies un tagad vidēji ir mazāka par F_{MSY}[28].

---

[24] 2024. gada 11. janvāra spriedums *Friends of the Irish Environment (Possibilités de pêche supérieures à zéro)*, C-330/22, EU:C:2024:19.

[25] Padomes Regula (ES) 2020/123 (2020. gada 27. janvāris), ar ko 2020. gadam nosaka konkrētu zivju krājumu un zivju krājumu grupu zvejas iespējas, kuras piemērojamas Savienības ūdeņos un – attiecībā uz Savienības zvejas kuģiem – konkrētos ūdeņos, kas nav Savienības ūdeņi (OV L 25, 30.1.2020., 1. lpp.).

[26] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

[27] Pārējie raksturlielumi ir svešzemju sugu introdukcija (2.), cilvēka radīta eitrofikācija (5.), hidrogrāfiskie apstākļi (7.), piesārņotāju koncentrācija jūrā (8.), kaitīgo vielu līmenis zivīs un citās jūras veltēs (9.) un enerģijas, arī zemūdens trokšņu, ievadīšana (11.).

[28] *ICES*, 2022. *Bay of Biscay and the Iberian Coast ecoregion – Fisheries Overview*. Publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2022. gada ziņojumā. *ICES Advice 2022*, 6.2. iedaļa; https://doi.org/10.17895/ices.advice.21641396.

Zvejniecībās pastāv iespēja netīši notvert tādus aizsargājamu sugu dzīvniekus kā jūrasputni un jūras zīdītāji[29]. KZP 2013. gada reforma pavēra jaunus ceļus, kādos konkrēta reģiona ieinteresētās personas un dalībvalstis var sadarboties, lai vienotos par savam jūras baseinam piemērotiem pasākumiem.

5 IZKRAUŠANAS PIENĀKUMS

Svarīgs 2013. gadā reformētās KZP mērķis ir ieviest izkraušanas pienākumu un, novēršot un samazinot nevēlamas nozvejas, pakāpeniski izskaust izmetumus. Izkraušanas pienākums attiecas uz sugām, kuras pārvalda ar KPN, un tas ir spēkā kopš 2019. gada janvāra.

Apspriešanā piedalījušās ieinteresētās personas attiecībā uz izkraušanas pienākumu ziņoja, ka, lai gan ir pierādījumi par izmetumu apjoma samazināšanos, izkraušanas pienākums savu mērķi tomēr nav sasniedzis un lielākās grūtības joprojām ir panākt, lai izkraušanas pienākums būtu izpildāms saskanīgi ar tiesisko regulējumu un vienlaikus mudinātu mainīt zvejas modeļus par labu lielākai selektivitātei. Neraugoties uz to, zvejniecības nozare kopš izkraušanas pienākuma ieviešanas ir pielikusi ievērojamas pūles, lai izprastu un pēc tam īstenotu šo rīcībpolitiku, un ir aktīvi sazinājusies ar pētniecības institūtiem, lai izstrādātu veidus, kādos novērst un mazināt nevēlamas nozvejas, kā arī lai uzlabotu vispārējās zināšanas par attiecīgajām sugām (arī par to izdzīvotību).

Pozitīvi vērtējams tas, ka ieinteresētās personas apstiprina: izkraušanas pienākums ir stimulējis zinātnisko pētniecību, kuras mērķis ir izstrādāt selektīvākus zvejas rīkus un zvejas modeļus. Tomēr attiecībā uz jauktu sugu demersālajām zvejniecībām tās uzskata, ka selektivitāti nevar palielināt bezgalīgi.

Komisijas ieskatā pašreizējā izmetumu problēma ir kontroles un noteikumu izpildes panākšanas jautājums, kas ir jārisina ES zvejniecības kontroles sistēmas satvarā. Daudzgadu plāni šīs problēmas risināšanai nav domāti.

6 REĢIONĀLĀ SADARBĪBA

Reģionālā sadarbība ir viens no KZP pamatvirzieniem. Tās galvenais mērķis ir labāk ņemt vērā dažādo jūras baseinu atšķirīgumu un zvejniecību pārvaldībā vairāk izmantot ieinteresēto personu zināšanas un pieredzi. Ieinteresēto personu tiešāka iesaistīšana pārvaldības pasākumu formulēšanā un īstenošanā galu galā radīs lielāku līdzatbildības sajūtu un apņēmību šos pasākumus ievērot. Izmantojot reģionālo sadarbību, ieinteresētās personas, kas ir tieši ieinteresētas attiecīgo zvejniecību pārvaldībā, var līdzdarboties saglabāšanas pasākumu, piemēram, daudzgadu plānu un

[29] *ICES*, 2022. *Bay of Biscay and the Iberian Coast ecoregion – Ecosystem overview*. Publicēts *ICES* Padomdevējas komitejas 2022. gada ziņojumā. *ICES Advice 2022*, 6.1. iedaļa; https://doi.org/10.17895/ices.advice.21731579.

izmetumu plānu, pieņemšanā. Reģionālā sadarbība norisinās galvenokārt konsultatīvajās padomēs un dalībvalstu grupās.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām ļāva iegūt noderīgas atsauksmes par to, kā daudzgadu plānu prasītā reģionālā sadarbība darbojas praksē. Daudzi respondenti atzina, ka daudzgadu plāni nodrošina reģionālās sadarbības iedzīvināšanai nepieciešamo tiesisko regulējumu. Piemēram, ZRŪ KP un ZZTEK locekļi[30] atzinīgi novērtēja to, ka sadarbība starp attiecīgajām ieinteresētajām personām pastiprinās. Laika gaitā kopīgie ieteikumi pakāpeniski nodrošinājuši vairāk tehnisko pierādījumu un praktisku zināšanu, kā arī katram atsevišķam jūras baseinam pielāgotus pasākumus. Dalībvalstu reģionālās grupas varētu gūt labumu arī no lielākas ieinteresēto personu un zinātnieku iesaistes. Šajā sakarā Zivsaimniecības un okeānu paktā, kas izsludināts ar 2024. gada ziņojumu par KZP[31], dalībvalstis tiek aicinātas visu attiecīgo ieinteresēto personu un visas sabiedrības labā panākt progresu KZP pārvaldībā.

7 SOCIĀLEKONOMISKĀS NORISES

7.1 ZIEMEĻJŪRA

Pamatojoties uz ZZTEK 2023. gada ekonomisko ziņojumu par ES zvejas floti[32], var secināt, ka nevienas dalībvalsts flotes zvejas darbība nav atkarīga vienīgi no Ziemeļjūras. Savukārt, pamatojoties uz izkrāvumu vērtību, var secināt, ka Ziemeļjūra un Atlantijas okeāna austrumu daļa ir svarīgs zvejas reģions Dānijai (86 % no kopējiem izkrāvumiem), Nīderlandei (83 %), Vācijai (61 %), Zviedrijai (70 %) un Beļģijai (32 %).

7.2 ZIEMEĻRIETUMU ŪDEŅI (ZRŪ)

Pamatojoties uz izkrāvumu vērtību, no ZZTEK ziņojuma var secināt, ka visvairāk izkrāvumu ziemeļrietumu ūdeņos ir Francijas un Īrijas zvejniecībām. Tomēr vislielākais nacionālās izkrāvumu vērtības īpatsvars (90 %) šajā reģionā ir Īrijai, un tas liecina par Īrijas lielo atkarību no šā apgabala (97 % jūrā pavadīto dienu ir šajos ūdeņos). Arī Beļģija (54 %) un Francija (29 %) jūrā pavadīto dienu ziņā ir lielā mērā atkarīgas no šā reģiona. Vairāk atkarīgas ir Īrija un Beļģija, bet lielāko daļu zvejas darbību veic Francija un Īrija.

[30] Apspriešanā ar ieinteresētajām personām atbildes sniedza divi ZZTEK locekļi.

[31] Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Ilgtspējīga zveja Eiropas Savienībā: pašreizējais stāvoklis un 2025. gada ievirzes" (COM(2024) 235 final).

[32] Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (ZZTEK). *The 2023 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF 23-07), Prellezo, R., Sabatella, E., Virtanen, J., Tardy Martorell, M.* un *Guillen, J. (eds)*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2023, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC135182.

7.3 DIENVIDRIETUMU ŪDEŅI (DRŪ)

Saskaņā ar ZZTEK ziņojumu visvairāk šajā reģionā darbojušās Spānijas, Francijas un Portugāles flotes. Papildus tām 2021. gadā šajā reģionā darbojās vēl sešas ES flotes – Beļģijas, Vācijas, Dānijas, Īrijas, Lietuvas un Nīderlandes flote –, bet to zvejas darbība šajā reģionā bija ierobežota (visu šo dalībvalstu kopējā zvejas piepūle bija 0,16 %, bet izkrāvumi bija 1,12 % vērtības izteiksmē un 2,23 % no reģionālo izkrāvumu kopsvara). Lielākā izkrāvumu vērtība šajā reģionā bija Spānijai, kam sekoja Portugāle un Francija. Vislielākais nacionālo izkrāvumu svara īpatsvars reģionā bija Spānijai (51 %), kam sekoja Portugāle (32 %) un Francija (15 %). Portugāle ir valsts, kas no šiem ūdeņiem ir atkarīga visvairāk: 98 % no Portugāles flotes zvejas piepūles notiek DRŪ, un izkrāvumu kopējās vērtības un svara izteiksmē tie ir attiecīgi 85 % un 82 %.

8 AR ZIEMEĻJŪRAS *MAP*, RIETUMU ŪDEŅU *MAP* UN DZIĻŪDENS PIEKĻUVES REGULU KOMISIJAI PIEŠĶIRTO PILNVARU DELEĢĒŠANA

Ar Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* Komisijai ir deleģētas pilnvaras pieņemt deleģētās regulas attiecībā uz šajos daudzgadu plānos iekļautajiem krājumiem pēc izmaiņām to ģeogrāfiskajā sadalījumā (Ziemeļjūras *MAP* un rietumu ūdeņu *MAP* 1. panta 1. punkts), korektīvajiem pasākumiem (abu *MAP* 8. pants), tehniskajiem pasākumiem (abu *MAP* 9. pants), izkraušanas pienākuma īstenošanu (Ziemeļjūras *MAP* 11. pants un rietumu ūdeņu *MAP* 13. pants) un attiecīgo dalībvalstu flotu kopējās kapacitātes ierobežojumiem (rietumu ūdeņu *MAP* 14. panta 2. punkts).

Komisija šīs pilnvaras pagaidām izmantojusi tikai izkraušanas pienākuma īstenošanas sakarā. Attiecībā uz tehniskajiem pasākumiem kopš 2019. gada ir spēkā konkrētāks pilnvarojums, kas dots Tehnisko pasākumu regulas 15. pantā. Izkraušanas pienākuma īstenošanas sakarā Komisija ir pieņēmusi astoņas deleģētās regulas saskaņā ar Ziemeļjūras *MAP* un deviņas – saskaņā ar rietumu ūdeņu *MAP*.

Ar Dziļūdens piekļuves regulu (9. panta 7. punkts) Komisijai tiek deleģētas pilnvaras grozīt jutīgu jūras ekosistēmu (JJE) indikatorsugu sarakstu. Pagaidām Komisija šo pilnvarojumu nav izmantojusi.

9 GLOSĀRIJS

KP: konsultatīvā padome

KZP: kopējā zivsaimniecības politika

CNPMEM: *Comité National des Pêches Maritimes et des Élevages Marins*

F_{MSY}: zvejas izraisītā mirstība, kas ir saderīga ar maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu

ICES: Starptautiskā Jūras pētniecības padome

DVG: dalībvalstu grupa

MAP: daudzgadu plāns

MSY: maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms

ZRŪ: ziemeļrietumu ūdeņi

ZRŪ KP: Ziemeļrietumu ūdeņu konsultatīvā padome

SSB: nārsta bara biomasa

ZZTEK: Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja

DRŪ: dienvidrietumu ūdeņi

DRŪ KP: Dienvidrietumu ūdeņu konsultatīvā padome

KPN: kopējā pieļaujamā nozveja